

KAKTUS

1979

ARG. 14 - NR. 4

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Hans Grønlund, Hornemanns Vænge 27, 3. tv., 2500 Valby

Tryk: C. Nordlundes Bogtrykkeri, 3400 Hillerød

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 70 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemsskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, 2700 Brønshøj. Giro-nr. 6578713. – About membership apply to mr. Otto Forum Sørensen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 15. november

Annoncepris: ¼ side 150 d.kr. – Preise für Anzeigen: ¼ Seite 150 d.kr. – Price for ads: ¼ page 150 d.kr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, 2770 Kastrup, telf. (01) 51 66 06.

Næstformand: Ebbe Dreyer Skov, Spireavænget 3, 5210 Odense NV, telf. (09) 94 13 43.

Ekstern sekretær: Find Ålbæk Madsen, Langedamsvej 11, 5500 Middelfart, telf. (09) 41 28 56.

Intern sekretær: Inge Clausen, Månedalen, Høsterkøb, 2970 Hørsholm, telf. (02) 89 28 93.

Kasserer: Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, 2700 Brønshøj, telf. (02) 94 61 74.

Bibliotekar: Hans Grønlund, Hornemanns Vænge 27, 3. tv., 2500 Valby, telf. (01) 17 16 01.

Redaktionsmedlemmer:

Hans Skovsgård, Klostervej 20, Breum, 7870 Roslev.

Cees Rijk van Ravens, Karisveien 122, 2013 Skjetten, Norge.

Hans Keil, Dansk Skole, D-2381 Tolk, Sydslesvig.

Helmut Broogh, Am Beisenkamp 78, Wattenscheid, D-4630 Bochum 6.

Kredsrepræsentanter:

Nordjylland: Dorte Møller Jensen, Døvnældevej 10, 9800 Hjørring, telf. (08) 92 48 45.

Vestjylland: Poul Poulsen, Endetoften 61, Lind, 7400 Herning.

Østjylland: Palle Carlsen, Nybyggervej 2, Tåstrup, 8410 Rønde, telf. (06) 36 73 25.

Fyn: Ebbe Dreyer Skov, Spireavænget 3, 5210 Odense NV.

Sjælland: Poul Erik Hansen, Esberns Alle 2 st., 2860 Søborg, telf. (01) 69 90 39.

Nordsjælland: Bent Lykkebo, Stutterivænget 7, 3400 Hillerød, telf. (03) 26 87 76.

Norge: Ivar Idsøe, Lønningsåsen 12, N-5400 Stord, Norge.

Sverige: Torbjörn Haldammen, Riset 1, S-73400 Hallstahammar.

Forsidebilledet er en optagelse af *Notocactus ottonis* (Lehm.) Berger. Blomsterne er 6–7 cm i diameter og glinsende gule. Arten er meget varierende; de mange varieteter er omtalt i KAKTUS 1974-1 side 21. Fotografiet er optaget af Helmut Broogh.

Hans Grønlund

Haworthia, Duval

»Den grimme Ælling« blandt sukkulenterne?

Har du problemer med at skaffe lys nok til dine kaktus? Har du svært ved at få nogen til at passe dine kaktus, når du er på ferie? Blomstrer dine planter ikke alt for godt? Hvis du kan svare bekræftende på bare et af de tre spørgsmål, så er slægten *Haworthia* måske et nærmere bekendtskab værd. Det er den nu under alle omstændigheder. Uden at ville sætte plantesamlere i samme kategori som f. eks. frimærkesamlere, idet vi jo beskæftiger os med levende materiale, så synes det som om, at de største slægter: *Mammillaria*, *Gymnocalycium* o.s.v. har en vis tiltrækning på samlere. *Haworthia* er også en stor slægt! Derfor må det undre, at man så sjældent ser mere end 3-4 forskellige *haworthiaer* blandt samlere. Det må absolut skyldes manglende kendskab til slægten. Med lidt tålmodighed skulle man i løbet af ikke alt for lang tid være i stand til at opbygge en smuk lille specialsamling. Denne artikel skal derfor betragtes som en (forhåbentlig) appetitvækker til et større kendskab til slægten. Ligeledes vil jeg beskrive – kort – de forskellige sektioner indenfor slægten, og gennem Hans Grønlunds fotografier af planter fra min samling håber jeg, at *haworthiaerne* skulle kunne få flere venner blandt vore medlemmer.

Haworthia hører til liljefamilien og har sit navn fra den berømte engelske botaniker Haworth. Slægten hører hjemme i Sydafrika og Namibia, og vokser dér i mere tørre områder. Ofte finder man dem voksende i nærheden af *Lithops* og *Conophyllum*. Hvor førstnævnte overlever og trives i ørkenens brændende sol uden nogen form for beskyttelse, der foretrækker *Haworthia* at vokse under buskes eller i stens beskyttende skygge. Dermed kommer vi naturligt over til, hvilke krav de stiller i kultur. Let, fordi slægten med et par få undtagelser ingen specielle krav stiller. Komplikeret, fordi det er vanskeligt at opsætte en norm for, hvordan en *Haworthia* skal se ud. Lad os først se på lysbehovet. Som tidligere nævnt vokser de på steder i hjemlandet, hvor der er naturlig skygge i en del af dagen. Det vil sige, at de vil trives selv i et vestvendt vindue, ja, selv nord vil give en rimelig succes. Personligt foretrækker jeg nu at dyrke dem

så solrigt som muligt. Det betyder ganske vist, at en del planter i sommerhalvåret får temmelig røde blade og ser lidt tørre og miserable ud. Den røde farve giver dog ingen grund til nervøsitet, idet så snart efteråret og den dermed mindskede solmængde indtræffer, ja, så vender den grønne farve tilbage. Enkelte arter med forholdsvis lange blade sætter dog ikke pris på en så hård behandling, idet deres bladspidser tørrer ind (f. eks. *H. attenuate* og *H. longiana*). Med hensyn til lys vil jeg mene, at man ikke skal stille alt for kategoriske forskrifter; men hellere overlade det til den enkeltes egen smag. Hvis de imidlertid dyrkes lyssvagt, så har de dels en tendens til at blive for store, ja, endda lidt oppustede, dels forsvinder bladenes ofte fint mønstrede tegninger. Som stueplanter har man jo netop gode muligheder for at flytte rundt på dem og således ved selvstudie finde den rette plads.

Haworthia stiller – bortset fra enkelte arter som vil blive omtalt senere – ingen særlige krav til jorden. En normal blomsterjord – eventuelt tilsat Leca, sten eller andet drænmateriale – vil passe de fleste.

Fig. 1: *Haworthia setata* v. *jonbertii*.

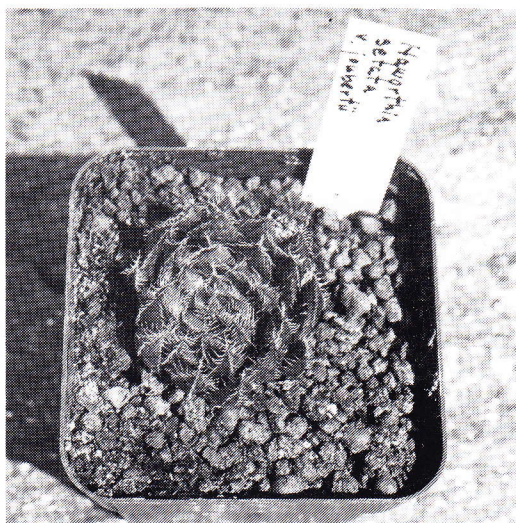

Fig. 2: *Haworthia decipiens* (til venstre) og *Haworthia bolusii* (til højre).

Lidt gødning i væksttiden vil både fremme væksten – naturligvis, og også give en god farve på bladene.

Et evigt tilbagevendende spørgsmål blandt haworthiavenner er, hvornår de skal vandes. Det er for så vidt let besvaret, nemlig altid! Inden vi nu installerer evig drypvanding, så lige en advarsel. Se grundigt på planten inden vanding. Enkelte arter har en hviletid, som oftest falder i juni-juli (hvor mange mennesker jo er bortrejst i ferieøjemed!), og vanding i den tid kan let medføre råd. Selv vander jeg i juni-juli kun så meget, at jorden ikke bliver tør som støv. Fra sidst i august gør jeg vandingen rigeligere, og tilsætter lidt gødning når væksten er godt i gang. Som med alle andre planter uanset hvilken familie, så er temperaturen naturligvis regulerende. Da jeg overvintrer mine planter ved 4–5°C, er jeg nødt til at indskrænke vandingen betydeligt i de koldeste perioder om vinteren.

Haworthia blomstrer udmærket under praktisk taget alle forhold. De udmærker sig ikke ved blomstens pragt. En hvid farve med grønlig tegning er ikke sindsoprivende; men de tit meget lange, ja, endog undertiden graciøst sammenfiltrede, grenede blomsterstængler i ens samling giver en vis stoisk ro over det hele. En ro, der let

bliver til rod, når man vil tage en plante op fra venstre hjørne på bordet og opdager, at pågældende plantes blomsterstilk har filtret sig helt over i højre sides haworthiablomsterstængler. Det er yderst sjældent efter min erfaring, at blomstringen efterfølges af frøsætning. Åbenbart føler insekter, der har forvildet sig ind i drivhuset, heller ikke, at blomsterne er så tiltrækkende. En fin pensel vil imidlertid kompensere for insekternes manglende interesse.

I øvrigt er det nu tvivlsomt, om en sådan fremgangsmåde er formålstjenlig. De fleste arter er overmåde lette at formere, idet de danner sideskud, og disse er lette at fjerne. For andre meget langsomt voksende arter som *H. truncata*, *H. maughanii* og *H. starkiana* er det derimod en glimrende metode. Frøet spirer nogenlunde, forudsat at det er friskt, samt at det ikke udsættes for direkte sollys i spiringstiden. Dæk, som i lighed med de fleste aloefrø, frøene med et tyndt lag Leca eller lignende. Andre, som f.eks. *H. setata*, danner ikke egentlige sideskud, men deler sig dichotomisk, hvilket vil sige at rosetten deler sig i vækstpunktet i midten. Man bliver således nødt til at skære planten bogstavelig talt midt over, hvad der både er vanskeligere og lidt af en risiko, idet

der kan opstå råddenskab i rodsåret. Forøvrigt er det også synd for planten – den ser ikke dårligere ud med to eller flere hoveder i samme potte.

Sammenfattet skulle nævnte kulturbemærkninger gerne give det indtryk, at vi her har med en slægt at gøre, der ikke kræver særlig megen pasning – den nævnte sommerhvile gør dem jo også til ideelle »ferieplanter« – hvilket også bekræftes ved, at *H. fasciata*, *H. cymbiformis* og måske *H. attenuata* og *H. obtusa* indgår som standardplanter i mange handelsgartneres torvesortiment.

Lad os se på de enkelte arter. Som sædvanlig, fristes man til at sige, når man beskæftiger sig med og vil skrive om en planteslægt, så er der lidt problemer med navnene. Jeg har valgt at anvende von Poellnitz's klassifikation, der opdeler planterne i 20 sektioner. Bladenes form og farve danner grundlag for denne inddeling. Det er ikke nogen særlig god inddeling, da netop såvel bladenes form samt farve tildels afhænger af kulturforholdene. Der findes da også et nyere værk af Bayer, der er langt mere videnskabeligt velfunderet, idet han i langt videre udstrækning bruger blomstens form som norm for arter og samtidig påviser, at mange såkaldte »arter« i europæiske samlinger blot er kloner af en og samme plante. Da han er sydafrikaner med gode feltbotaniske muligheder, er jeg ikke utilbøjelig til at holde med ham, idet von Poellnitz som alle vi andre europæere jo er afhængig af de oplysninger, der følger med en plante. De færreste af os har muligheder for at kravle rundt i bushen og kontrollere de forskellige oplysninger, desværre! Ud fra samlerens synspunkt er von Poellnitz's system dog udmærket, idet det indeholder så mange arter. Dette skærper appetitten hos samleren. Lad så gå at nogle arter bare er navne på forskellige former af en og samme plante. Det er jo ikke forbudt samleren at danne sig sin personlige mening, om hvad der er hvad.

Den efterfølgende tekst vil desværre blive lidt monoton, idet jeg nu vil gå over til at omtale – kort – de 20 sektioner. Forhåbentlig vil billedmaterialet være lidt af et plaster på såret. Ved omtalen angiver jeg det latinske navn og giver samtidig en slags oversættelse af det, som gerne sammen med eventuelle billeder skulle anskueliggøre sektionernes særpræg.

Sektion I: *Arachnoidea* (19 arter); navnet hentyder til planternes »spindelvævsagtige« karakter, som fremkommer ved at bladrandene er blødt tandede, samt ved at bladenes farveintensitet aftager i den

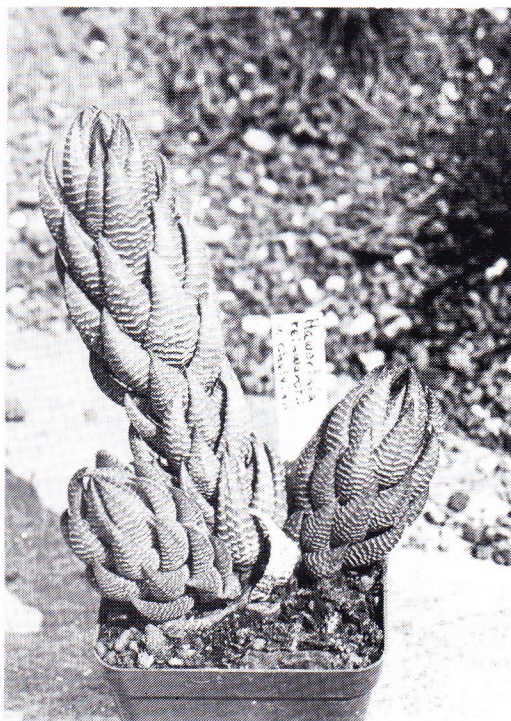

Fig. 3: *Haworthia reinwardtii* v. *chalvinii*.

yderste spids. I denne sektion finder vi nogle af perlerne blandt *Haworthia*; men skønhed har sin pris. De er ikke de nemmeste at have med at gøre. Og dog. Hvis man blot betænker, at netop denne sektion har en hviletid i højsommeren, hvor bladene ruller sig op til noget, der nærmest ligner en håret bordtennisbold. Denne hvile må ikke forstyrres gennem vanding før »bolden« begynder at åbne sig og vise nyvækst. Ligeledes er det klogt at potte disse planter om ved væksttidens begyndelse, da rødderne kun synes at leve i en eller højest to vækstperioder. Gamle, døde rodrester kan give svampe og bakterier gode vækstvilkår, hvad planten ikke helt er tilfreds med. Det smukkeste medlem i denne sektion er nok *H. setata* (se KAKTUS 1974-4 side 77) og dens mange varieteter. Den her viste *joubertii* (fig. 1) er en køn lille plante rigt forsynet med »spindelvæv«. Figur 2 viser to planter, som er meget lig den foregående. Inge Clausen udviste et meget prisværdigt og upåskønnet initiativ ved at hjemtage mange *H. bolusii* fra Sydafrika. Trods en latterlig lav pris fandt den næsten ingen venner i Danmark. Det var såre beklageligt, idet planterne i resignation over

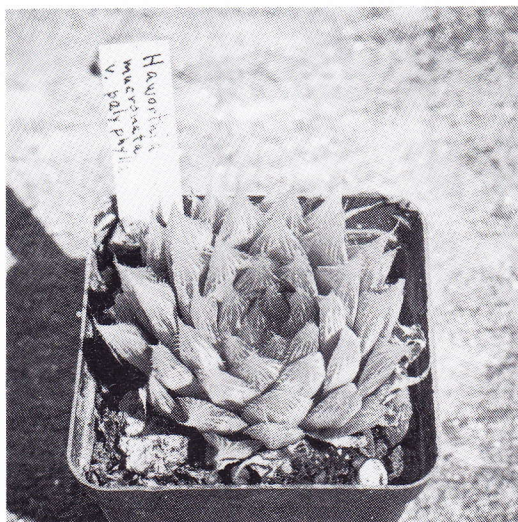

Fig. 4: *Haworthia mucronata* v. *polyphylla*.

Fig. 5: *Haworthia maughanii*.

det danske publikums manglende interesse forlod os for at finde plads i England, hvor *Haworthia* er en af de mest populære samlergrupper. Oven i købet er *H. bolusii* et konstant navn på listen over »Top of the Pops« blandt sukkulenterne! Hvis man skulle være så heldig at kunne få *H. arachnoidea* og *H. helmae* tilbudt, så grib chancen. De er det værd.

Fig. 6: *Haworthia truncata*.

Sektion II: *Coarctatae* (22 arter) er søjleformede planter med bladene tæt spiralagtigt anbragt. Ret ens og meget nemme og kønne planter. Den på figur 3 viste *H. reinwardtii* v. *chalvinii* er typisk for denne gruppe. Prøv også *H. glauca* og *H. fulva*, som ikke er så iøjenfaldende, men dels har de interessante farver i grågrønt (*glauca*) og hvis dyrket hårdt i fuld sol rødbrun (*fulva*), og dels har *glauca* nærmest de rene spydspidser på bladspidserne. Begge arter vokser temmelig langsomt.

Sektion III: *Denticulatae* (7 arter) har behageligt bløde, tandede blade. Bladspidserne, som både er virkelig spidse og gennemsigtige, gør denne sektion særdeles attraktiv. Sektionen indeholder en noget undervurderet plante nemlig *H. mucronata* som i sin varietet *polyphylla* er vist på figur 4. Prøv at holde planten op mod lyset og kig gennem de gennemsigtige bladspidser. Den giver mig associationer til en mineralogisk sensation, nemlig en legering af onyx og jade. Meget villigvoksende. *H. lockwoodii*, som både er smuk, interessant og sjælden, vil jeg gerne advare imod. Hvad så end grunden måtte være, så tilbringer den kun kort tid i kultur, før den sygner hen. Køb den kun hvis der medfølger sundhedsattest og livsforsikringsgaranti.

Sektion IV: *Fenestratae* (2 arter) hentyder til bladspidsernes særlige indretning. De to arter, *H. maughanii* og *H. truncata*, er som mesembryantherne *Lithops*, *Fenestraria* og *Frithia* udstyret med vinduesceller. Det beror på, at disse planter i

Fig. 7: Frøplante af *Haworthia truncata*.

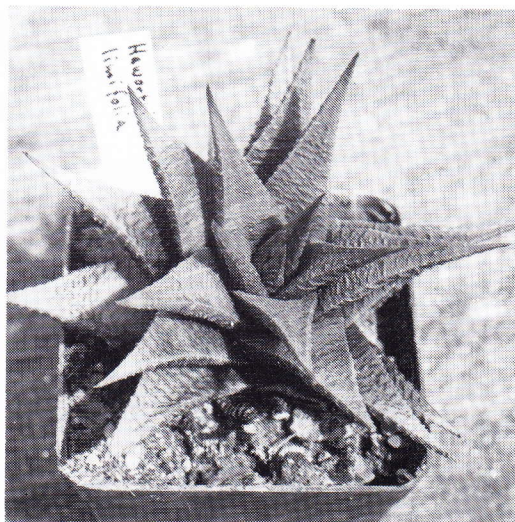

Fig. 8: *Haworthia limifolia*.

naturen vokser mere under end over jorden. Kun bladspidserne rager op ellerslugter med jorden. For at beskytte cellerne mod solen har planterne yderst disse særlige farveløse celler, der skal tage styrken af lyset, inden det når assimilationsvævet med de sarte grønkorn. De er ikke så vanskelige, som de ser ud til. Blot langsomme i deres vækst. Sørg derfor for ekstra godt dræn, og vand dem med mådehold. Planter, der vokser langsomt, bruger ikke meget vand! Men husk at vande! Jeg finder, at *H. maughanii* er den langsomste af de to og temmelig uvillig til at danne sideskud (fig. 5). Dette gælder ikke for den på figur 6 viste *H. truncata*. Det må imidlertid her dreje sig om formen *tenuis*, da bladene er ret små. Figur 7 viser en treårig frøplante af *H. truncata*, og skønt mindre end 3 cm stor er den kun et blad fra at være en perfekt »syvarmet lystestage«. At disse planter i naturen vokser mere underjordisk end overjordisk bør absolut ikke forlede til efterlignelse i kultur. For det første ville planterne let rådne, og for det andet ville der ikke være meget at se på!

Sektion V: *Fusifor*mes (2 arter) hentyder til at de tykke rødder er tenformede. De to arter, *H. blackburniae* og *H. graminifolia*, har lange, tynde, græsagtige blade. De tåler ikke fuld sol og er meget, meget ømfindtlige overfor for megen fugtighed.

Sektion VI: *Limifoliae* (2 arter) har sit navn fra det romerske limes = vold/grænse, idet de hvide tværbånd på de 3-kantede, tykke, meget mørke blade virkelig ligner sådanne 'volde'. Figur 8 og 9 viser

H. limifolia (fig. 8) og en af dens mange varieteter *ubomboensis* (fig. 9), der adskiller sig fra arten ved blandt andet at have mindre fremtrædende »volde« og mere spidse blade. Ikke vanskelige, men temmelig langsomt voksende. Giv dem så megen sol som de overhovedet kan tåle!

Sektion VII: *Limpidae* (8 arter). Det drejer sig her om en gruppe, som fra det latinske limpidus = klar/gennemsigtig udmærker sig ved at have næsten gennemsigtige bladspidser. Kønne og nemme

Fig. 9: *Haworthia limifolia* v. *ubomboensis*.

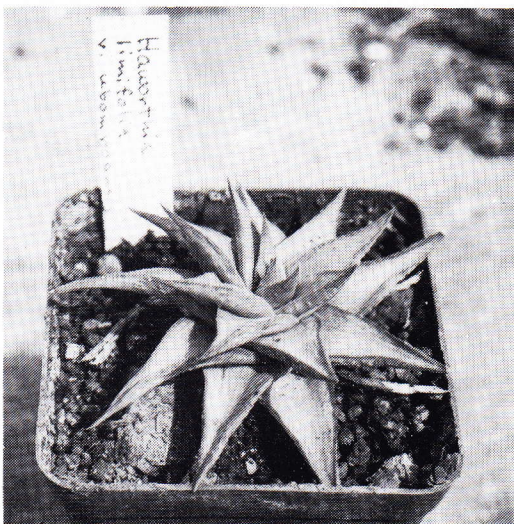

Fig. 10: *Haworthia obtusa v. pilifera f. truncata*.

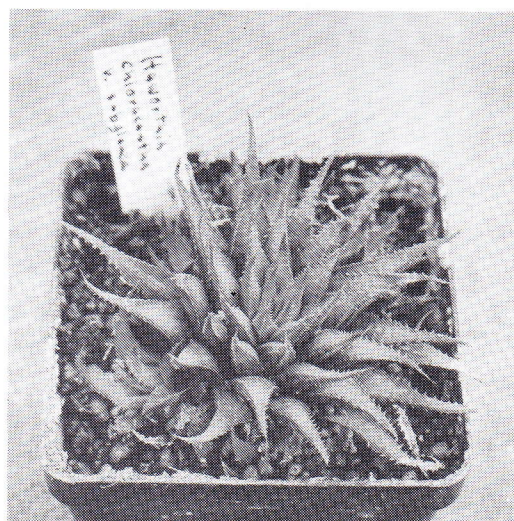

Fig. 11: *Haworthia chloracantha v. subglauca*.

planter uden noget større behov for lys. Den her viste plante med det utrolig lange navn *H. obtusa v. pilifera f. truncata* (fig. 10) er som andre i gruppen nem. Planter fra denne gruppe bliver ofte lidt foragtligt af samlere sat i skammekrogen med prædikatet: For nem! For almindelig! Men prøv også med den at holde planten op mod lyset og kig gennem de halvgennemsigtige bladspidser. Det ser flot ud. Endelig harmonerer de lettere uanseelige, hvide blomster med et stænk af grønt godt med plantens sartgrønne farve.

Sektion VIII: *Loratae* (9 arter) er en ret stor gruppe med ret ens medlemmer. En latinsk ordbog kan være næsten lige så anvendelig som et botanisk værk, når man vil forsøge at karakterisere de enkelte grupper. *Loratae* kan bedst oversættes ved rem eller pisk. Bladene har da også form som en tynd rem. Det er ikke den mest spændende gruppe, men den på figur 11 viste *H. chloracantha v. subglauca* hører til de bedre med en ret nydelig blågrøn farve på de tandede blade.

Sektion IX: *Margaritiferae* (19 arter) – »perlekædehaworthiaerne» – er også en stor gruppe af dels ret sjældne og dels uhyre almindelige planter. Figur 12 og 13 viser *H. attenuata* dels i en smuk gul varieret form dels i varieteten *argyrostigma*. Førstnævnte er en efter min mening hårderlig undtagelse fra de ellers ofte mere usædvanlige end kønne brogetbladede planter. Dyrket hårdt, med så megen sol som de gule striber tillader, er det virkelig en smuk bladplante. Dens eneste 'fejl' er,

at den vokser noget langsomt og derfor er dyrere i anskaffelse end mange andre. Beklageligvis bliver også mange sideskud rent gule og kan således ikke på grund af de manglende grønkorn anvendes til stiklingeformering. *H. attenuata* forveksles tit med *H. fasciata*, som også er en almindelig plante hos blomsterhandlere. Hvor perlerne hos *attenuata* sidder på snor, er de hos *fasciata* samlet i et bånd. Alle i gruppen er meget nemme og kan mishandles på det grusomste uden at tage varig skade. For meget vand går an – for lidt vand går også an; bare en kortere periode af hæderlig pasning hvert år og planterne ser sunde og raske ud. Der er to undtagelser i denne gruppe, nemlig *H. margaritifera* og *H. papillosa*, som kræver en mere omhyggelig pasning især hvad mådeholden vanding angår. Hvis de skulle dukke op på markedet, så tøv ikke, men få fat i dem. Hold dem i fuld sol og beunder dem i hviletiden om sommeren, hvor de ruller deres hårde og stive blade op, så de kommer til at ligne en forbrændt fyrrekogle.

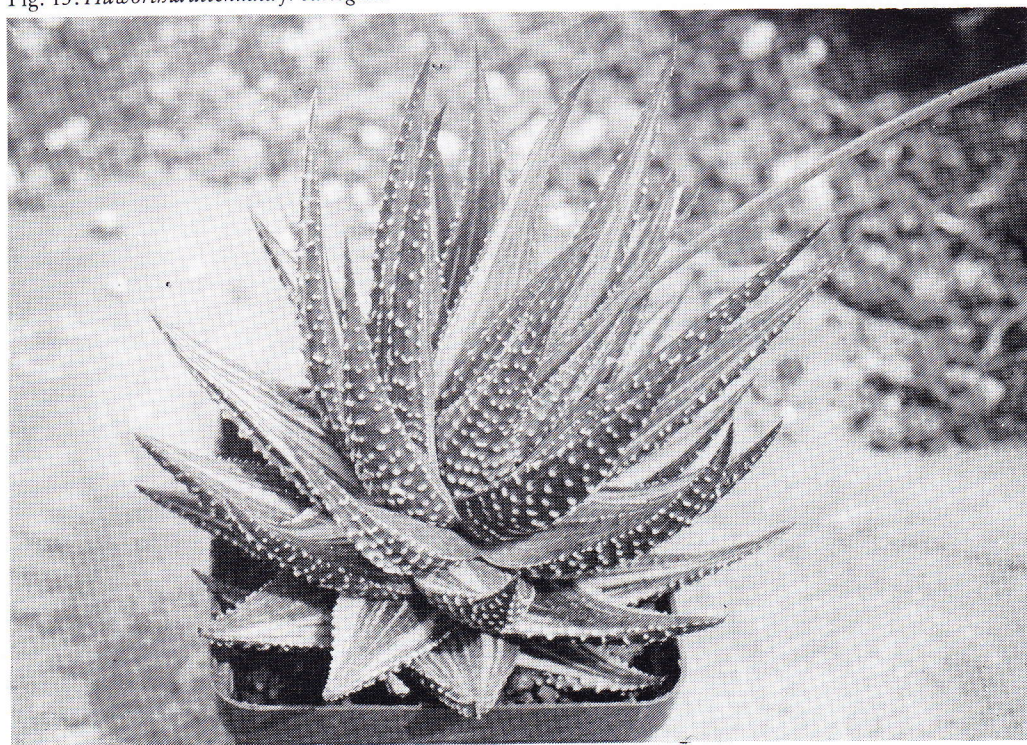
(fortsættes)

Peter Brandt Pedersen

Fig. 12: *Haworthia attenuata* v. *argyrostigma*.

Fig. 13: *Haworthia attenuata* f. *variegata*.

Kaktus i Uruguay

Fra medlemsbladet for Maltas kaktus- og sukkulentselskab, »Kakti u Sukkulenti«, har vi fået lov til at bringe denne artikel fra Uruguay, der jo ligger på Sydamerikas østside mellem Brasilien og Argentina og ikke er det land, man hører mest om hvad kaktus angår. I artiklen omtales mest *Notocactus*- og *wigginsia*-arter. Af artikler, der tidligere er bragt her i bladet fremgår, at *Wigginsia* af mange opfattes som hørende til *Notocactus*. Uanset hvad man selv vælger at mene, må man erindre sig dette forhold, f. eks. ved hjemkøb af planter.

Der er ikke så mange slags »indfødte« kaktus i Uruguay som i dets nabolande. Alligevel er det umagen værd at bruge lidt tid på dem, og ganske især naturligvis, hvis man bor i dette lille, men dejlige land. Et af mine første indtryk var, at selv de største planter stadig er i vækst. Dernæst, at der er et utal af varieteter og hvad der er varieteter og hvad der er nye arter, er det ikke så ligetil at afgøre; det vil kræve megen studeren.

Det er 11 år siden (1976), at jeg koncentrerede mig om at samle kaktus, og jeg opdagede hurtigt, at den eksisterende litteratur ikke korrekt afspejler kaktusfloraen i Uruguay. Den vigtigste slægt er *Notocactus*, der er repræsenteret ved talrige arter,

hvoraf nogle må betragtes som endnu ubeskrevne nyheder, der kun er angivet ved mit eller en anden samlers samlenummer.

En anden stor slægt er *Wigginsia*, der ikke har så stort et antal arter, men som er meget almindelig over hele landet – nogle steder groende i tusindtal. Jeg er sikker på, at nye arter vil blive opdaget, og det må også gælde slægterne *Frailea* og *Gymnocalycium*. En *Echinopsis*, som jeg tror må være *tubiflora*, vokser også over store arealer, der ligger adskilt i zoner. I de nordlige distrikter finder man *Echinopsis eyriesii*. Af *tubiflora* typen har jeg fundet kuglerunde og cylindriske former, nogle af dem meget store eksemplarer på 5 kilo eller mere. En havde 18 blomster, 11 blomster i én gruppe.

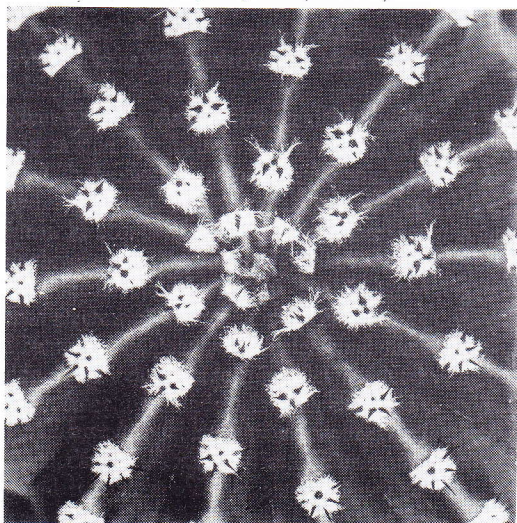
På et bestemt areal fandt jeg bevoksninger af *Echinopsis* så variable i udseende, at hvis man sendte en ladning af dem til Europa, ville nok mindst 5 nye arter blive beskrevet deraf. Planterne stod så tæt, at de rørte ved hinanden, og de varierede fra den næsten tornløse *eyriesii* type til andre med torne på over en tomme, og med alle mulige mellemformer. Dette være sagt som en advarsel mod at beskrive nye arter, når man ikke er fortrolig med deres variationsbredde på voksestedet.

Opuntier er lette at finde, det er også *Cereus alacriportanus*, der er 3–4 meter høje og danner uigennemtrængelige bevoksninger, nydelige, men meget pladskrævende. Kun én *opuntia* gror lavere end 80 cm. De danner grupper på en meters bredde, og i blomstringstiden pyntes de kompakte bevoksninger af de mørkegule blomster.

Klimaet her er subtropisk. Temperaturen kan om vinteren gå under 0 grader, men kun få timer og kun få vinternætter. Den strengeste frost, jeg har oplevet, var i 1967, da temperaturen i Montevideo faldt til $\div 5^{\circ}$ og i Cerro distriktet til $\div 11^{\circ}$. I udendørs samlinger gik mange kaktus, selv med godt rodsystem, til, mens andre klarede sig. På mine senere indsamlingsture har jeg ingen kaktus set med kuldeskader.

Regnbyger indtræder med en vis hyppighed i marts og april, hvor det er efterår her, og endvidere fra juni til september. Sommeren er normalt tør uden regn i 2 måneder eller mere. Vil man dyrke kaktus med held, er det absolut nødvendigt at have et drivhus. Om sommeren stiger tempera-

Nærbillede af *Echinopsis eyriesii* (HG fot.).

turen ofte over 30°, endda over 38°, men nætterne er altid betydeligt køligere.

I Uruguay er det normalt solskin 250 til 300 dage om året. De klipper, hvor kaktus gror, rammes dog længe ikke af solen. Eftersom vi har 2 perioder med regn og ret høje temperaturer, forår og efterår, har vore indfødte kaktus 2 vækstperioder og 2 hvileperioder. Den vigtigste blomstringstid for *Notocactus*, *Gymnocalycium* og *Wigginsia* er oktober–november. *Frailea* kommer sidst i december. *Cereus alacriportanus*, *Echinopsis* og *Opuntia* blomstrer i december–januar. Nogle *Frailea* blomstrer igen i marts.

En af de største overraskelser, jeg oplevede på jagt efter *Notocactus* i det nordlige Uruguay tæt ved grænsen til Brasilien var, da jeg faldt over store arealer med meget sunde *Frailea asterioides* i blomst. Til mit store held – blomsterne var åbne! Det var en meget varm dag nær jul, og et tordenvejr var ved at trække op. Jeg tror, at *Frailea asterioides* ikke er så sjælden som almindelig antaget. Den er meget svær at finde undtagen i blomst. Den gror skjult af laver, moser eller andre små planter. Selv farven på plantelegemet falder sammen med baggrunden. Man må kravle på hænder og knæ og undersøge jorden tomme for tomme. Desværre er denne *Frailea* meget smuk, når man dyrker den hjemtaget fra voksestedet. Jeg mistede alle planterne fra denne indsamlingstur, da det regnede meget bagefter; frø spirer villigt.

Med hensyn til *Frailea* kan jeg oplyse, at jeg er i kontakt med en hollandsk specialist, som efter omhyggelige studier af planter, jeg har sendt ham, er overbevist om, at der findes nye arter. *Frailea* ynder ikke fuld solskin, og de synes at ynde nogen underjordisk fugtighed. Det er således bedre at plante dem i grupper på 3–4 i store potter for at muliggøre bedre udvikling af det dybe rodsystem og bedre vedligeholde fugtigheden.

Godt held er vigtigt på enhver kaktus-indsamlingstur. Klippesider og skrænter er i almindelighed gode findesteder, med mindre de er for nøgne. Ofte har jeg kravlet op og ned uden at finde en eneste kaktus; når man så er kørt træt, finder man pludselig et paradis af kaktus. Ved andre lejligheder er man gået over en nøgen klippeside eller græsgang, hvor man aldrig ville vente at finde noget for så at falde over et kaktuseventyr. En ven havde fortalt mig, at han på et bestemt sted havde set store mængder kaktus; jeg tog det som en grov overdrivelse, men min nysgerrighed var blevet vakt. Arealet gik langs Atlanterhavet, en fyrreskov var blevet plantet og her omkring 150 m fra

stranden og i højde med havet så vi tusinder af wigginsier.

Nogle steder måtte vi se os godt for, inden vi tog et trin, der var ingen steder at sætte foden. Min søn fandt her en af de mest interessante *Notocactus*. På den tid havde den mit løbenummer Schl 157. I mellemtiden er den blevet publiceret i det hollandske tidsskrift »Succulenta« af D. van Vliet som *Notocactus schlosseri*. Det kugleformede legeme bliver på ældre planter noget søljeformet. Det er meget tæt dækket med krydsede sidetorne, og også de 4 midttorne krydser hianden og er af betragtelig længde. Tornene er rustfarvede. Blomsterne er gule, men afviger noget fra blomsterne på andre *Notocactus*. Vi gennemsøgte systematisk arealet 3 timer og fandt kun 22 planter af denne meget sjældne art blandt mange tusinde wigginsier og nogle *Notocactus ottonis*. Vi efterlod en af de ældste planter på sit voksested for at bevare arten, men på grund af de fremtrængende fyrretræer frygter jeg, at alle kaktus på dette areal vil gå tabt.

I samme område fik jeg en anden overraskelse fra *Notocactus scopae*. Jeg havde altid fundet denne meget almindelige art på toppen af bakkerne, altid over en vis højde, aldrig ved foden af bakkerne. Kun et par km fra ovennævnte sted fandt jeg *N. scopae* i store mængder i højde med havet og mindre end 100 m fra stranden i jord af små rullesten.

Kaktus synes ikke at følge regler. Jeg prøvede at finde ud af, om kaktus foretrækker nordsiden eller sydsiden af bakkerne. Kun en eneste, *Notocactus werdermannianus*, gror på et meget begrænset område, og kun på sydsiden. Indtil nu synes det at være den eneste, der foretrækker sydsiden. Derfor tør jeg alligevel ikke springe sydsiderne over, der kunne jo være andre lunefulde kaktus. Således har jeg set *Notocactus megapotamicus* i revner i nøgen klippe, men også mellem 40 cm højt græs, og her kun fordi jeg trådte på dem. Nogle *gymnocalycier* gror blandt sten med kun antydning af jord, andre gror i lermuld nær en flod.

Et stort antal pH-målinger blev foretaget for at notere surhedsgraden i den jord, hvor disse kaktus gror. Alle målinger lå ganske tæt omkring 6,2, ganske få ved 5,8 og 6,3.

Hugo S. Schlosser

(overs. Axel Ansø)

Oversætterens efterskrift: Da vi jo befinder os syd for ækvator, vil sydsiden altså sige skyggesiden.

Upplevt på årsmö

Nordisk Kaktus Selskab årsmöte hölls även denna gång i Grindsted på Landbo- og Husholdnings-skolen med Frans och Bodil Laursen som värdar. Vädret var inte lika vackert som förra året men det gjorde att man bättre kunde koncentrera sig på inomhusaktiviteterna, föredragen mm.

Det mest spännande med årsmötet är dock plant-handeln. Alla som vill får ta med sig plantor som man kanske inte längre tycker om eller som man inte har plats för. I år var utbudet större än någonsin. De flesta, kanske alla kaktusentusiasterna nere i Danmark har mycket ont om plats till sina plantor. De är helt enkelt tvungna att sortera ut lite i sina samlingar och sådana exemplar kan vara fina fynd åtminstone för oss svenskar.

Vår ordförande, Peter Brandt Pedersen hade köpt hem 30 kg plantor från Peru vilka han hade till salu. Där fanns bland andra många vackra exem-

plar av *Copiapoa cinerea*.

Personligen lyckades jag komma över en *Fero-cactus macrodiscus*, 15 cm i diameter för 65 Dkr, en *Thelocactus nidulans* med blågrön kropp och långa rödgula taggar 13 cm i diameter, en *Echinocereus weinbergii* med rötter som en kålrot, båda tillsammans för 100 Dkr. Otroligt billigt! Jag garanterar att ingen annanstans kan man köpa plantor av den storleken och kvalite'n för det låga priset än på NKS årsmöte. Naturligtvis fanns det många småplantor till salu också. De kostade 5–20 Dkr/st. Den största plantan, en *Echinocactus grusonii*, stor som en fotboll, kostar säkert 500 Kr i Sverige, såldes för 150 Dkr!!

Förutom planthandeln hade vi även diabildvisningar och föredrag. Vår holländske norman Cees Rijk van Ravens hade ett både intressant och roande anförande om betydelsen av temperaturen i jorden. Som de flesta kanske vet tycker våra plantor

Nogle af vore nord- og østjyske medlemmer beundrer de frit udplantede sukkulenter i et af Frans Laursens væksthuse.

Det andet af Frans Laursens

met 9-10 juni 1979

om att hade det varmt om fötterna. Det är också viktigt att temperaturen i krukorna stiger snabbt på morgonen efter natten kyla. Cees bevisade att lerkrukor inte alls är bra och en blandning av jord och Leca-kulor inte heller är speciellt gynnsamt. Det kommer säkert en artikel om detta i ett senare nummer av KAKTUS.

Efter alla intressanta fördrag och den spännande planhandeln fortsatte mötet på lördagskvällen med vad som på dansk kallas »hyggeligt samvær«. Man tar sig ett och annat glas, det går lättare att förstå danskan då, pratar och diskuterar. Man löser inte världsproblemen men man får många fina tips om kaktusodling och liknande saker. Ännu bättre är att man knyter många nya kontakter och får nya vänner.

Söndagen fortsatte med bland annat det formella årsmötet. Där var vi tvungna att besluta om en höjning av årsavgiften till 80 Dkr. Det är bara att

beklaga men allting blir ju dyrare och dyrare. Vi är inte så många medlemmar i NKS, ca 600, vilket gör att upplagan av KAKTUS blir liten. Den största delen av avgiften går till framställning av vår medlemstidning och med en liten upplaga blir kostnaden per nummer ganska hög. Det är därför livsviktigt för NKS att våra nuvarande medlemmar stannar kvar i sällskapet och att vi gör allt för att få nya medlemmar.

Nästa år är det meningen att årsmötet ska vara i Köpenhamn. Då hoppas jag få se många nya mötesdeltagare. Jeg tänker främst på våra svenska medlemmar i södra Sverige men jag uppmanar samtliga i NKS: Kom till årsmötet!

Thorbjörn Haldammen

(fotografier: Hans Grönlund)

væksthuse er også værd at se på!

Et flot eksemplar af *Leuchtenbergia principis* måtte pænt finde sig i at blive slæbt ud i græsset til fotografering.

På rejse i Texas og Mexico

2. afsnit

Durango – kaktuslandet

Vi kørte mod syd. Terrænet steg jævnt og umærkeligt fra 1000 til 2000 m over havet. Solen stod op og smeltede rimmen på jorden – vi fik langsomt varmen. Landskabet blev nu ret kedsommeligt, landsbyer begyndte at dukke op, vi nærmede os Chihuahua. Bilen listede sig gennem de morgenstille gader – byen virkede stor og trist ved siden af den fri natur. Her var ikke noget at blive efter for os. Gennem kaktusforladte områder gik det sydpå mod Durango. Vi kørte udover et kæmpemæssigt plateau i timevis. Vejen drejede sig snorlige foran os, og de næste 3–400 km var ikke alt for opmunrende. Der var intet at stoppe efter. Vi tilbragte denne gang natten i et noget mere beboet område

med termostaten korrekt indstillet. Interessant var det næste morgen at se mexikanere stå langs vejen i klynger omkring små bål og varme sig, mens de øjensynligt ventede på transport. Mange steder var vejkanterne helt afsvedne. Det så ikke så kønt ud, men temperaturen lå på frysepunktet, og med den relativt lette påklædning befolkningen var iført, forstod man de mange hyggelige ildsteder. Når foråret kom, ville bålens tid være forbi og alt hurtigt blive grønt igen.

Jeg var ved at blive meget bekymret. Der var allerede gået mange af de kostbare feriedage, og jeg havde så at sige ikke set en eneste ordentlig kaktus i Mexico, kun en opuntia eller to. Billeder var der ikke blevet taget – hvad mon vores formand ville sige, når jeg vendte tomhændet hjem? Ulykkelig ved tanken steg jeg ud af bilen ved frokosttid. Landskabet var nu blevet ganske kønt, og jeg kunne da altid kigge mig lidt omkring. Foran mig var en skråning, som mandede ud i en dal, hvorigennem der løb en udtørret flod – hvis man kan sige sådan. Flere steder sprang klipperne frem i mere eller mindre stejle partier. Det så lovende ud. Inden længe havde jeg nær trådt på min første coryphantha, og få meter længere henne stod en klynge mammillaries. Jeg ilede tilbage efter kame-raet og råbte til Jens, at han måtte tage sig af frokosten. Jakob hjalp med at lede, og snart skreg han ophidset, at han havde fundet to kaktus, der lignede snemænd. Spændt skyndte jeg mig derhen, og der stod de, fantastisk godt camoufleret i klippesprækker: to fine *Echinocereus pectinatus*. Jeg roste min søn grundigt, men trods megen søgen fandt vi ikke flere. Af andre arter var der opuntia, mammillaria og coryphantha plus de kaktus, jeg ikke turde identificere. Meget oplivet nød jeg at få teen serveret i vejkanterne. Fra nu af gik alt bedre – hver gang et stop kunne gennemføres, var der noget nyt at se på. Problemet var kun, at vi næsten aldrig stoppede. Durango blev ligesom Chihuahua gennemkørt ved dag gry, og kursen sat mod nordøst, mod Saltillo, Monterey, Houston.

Jakobs snemænd: de to *Echinocereus pectinatus*.

Viesca – en landsby i Coahuila

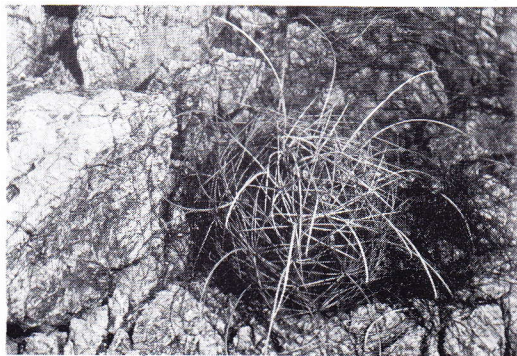
Jeg skal skåne læserne for en beskrivelse af flere frokostophold med diverse kaktusfund. Lad mig blot kort fortælle hvilke kaktus en almindelig rejsende vil kunne se nær vejen uden større besvær. *Opuntia* naturligvis, dog mange af dem smukke, nogle store med stammer. Dernæst falder de mange forskellige *echinocereus* i øjnene – enkeltplanter som *pectinatus*, eller større og mindre puder i alle nuancer fra grå-sort, sølv, guld, hvid, brun, med lange eller med korte nåle. *Thelocactus* er almindelige, *bicolor* optræder i flere variationer. *Mammillaries* er talrige, ligeledes *coryphantha*. Så er der andre arter, man skal være heldig for at se, f. eks. *Peniocereus greggii*, *Ariocarpus* og *Lophophora*. Jeg havde ventet at se mange *ferocactus* ligesom i Baja; men bortset fra en enkelt så jeg ingen. Endelig er der de kaktus man ser, og som man ikke kan bestemme. Det er de allermost spændende; så ønsker man brændende, at man havde en klog kaktusven med. Men vi må videre med vores historie.

Vi nærmede os nu Saltillo, og det hastede med at finde et sted at tilbringe natten, inden vi kom for tæt på civilisationen. Min frygt for banditter havde helt fortaget sig, ja, jeg kunne ikke få det øde og vildt nok. Kortet blev studeret, og det viste sig, at en sidevej snart drejede af til et par byer for senere at støde til hovedvejen igen 100 km længere fremme. Det var en oplagt chance. Alt gik godt, vi kørte og kørte, passerede et par småbyer og nærmede os de evige bjerge forude. Der blev mere og mere øde og ørkenagtigt. Endelig dukkede den sidste by afmærket på kortet op, vi var nået frem til Viesca. Det forskrækkede os ikke, at asfalten holdt op ved byskiltet, det havde vi oplevet så mange gange. Landsbyen strakte sig ca. 2 km langs vejen

med små korte gyder til siderne. Det var en helt utrolig oplevelse at køre med 10 km's fart i timen ned gennem denne smalle, hullede og støvede vej. Vi vakte kolossal opsigt. Alle, der kunne krybe eller gå, stimlede sammen i døre og porte for at se det mærkelige syn. Aldrig før, tror jeg, havde sådan en kæmpetrailer kørt gennem deres by. Hvor ville jeg gerne have taget billeder af disse forskellige scener, der langsomt gled forbi vinduerne, men jeg kunne ikke få mig selv til det. Jens havde nok at gøre med at manøvrere uden om de dybeste huller og undgå skarpe sten, men jeg havde rig lejlighed til at studere alt omkring mig. Der var fantastisk rent og pænt, jeg nævner det, for alle de andre byer vi havde set kunne slet ikke stå mål med denne. Vi havde gang på gang undret os over den mangel på renlighed og orden, der prægede byerne. Men Viesca var anderledes – her var smukt og idyllisk, husene var velholdte, tæt sammenbyggede, kun adskilt af gårdspladser og stalde. Her var små haver, delvist overdækkede af espalier og klatrende vækster, her var smalle gyder, hvor høns og smågrise gik pænt rundt, her var mødre og børn tækkeligt påklædt.

Endelig begyndte husene at blive mere spredte, og vi kunne se at vores langsomme færd var tilendebragt. Men der ventede os en slem overraskelse forude – den fine asfalterede vej, der havde ført os den lange vej til Viesca, fortsatte ikke på den anden side af byen – en smal hullet grusvej førte videre ud i ørkenen. Vi stønnede og arbejdede os forbi de sidste huse. Det var utænkeligt at vende om og »løbe spidsrod« en gang til, men det var endnu mere umuligt at fortsætte. Vi besluttede at køre bilen så langt væk fra landsbyen, at vi uden gener

En smuk, langtornet plante fra Coahuila – en *Thelocactus*?

for nogle af parterne kunne gøre holdt for natten. Nærmest i skridtgang skrumpede vi videre.

Netop som det syntes, at vi var i behørig afstand, dukkede kirkegården op, et besynderligt syn midt i ørkenen. Den måtte vi naturligvis forbi. Og nu skete der det mærkelige, som utvivlsomt skyldtes den fantastisk klare luft, at vi ligesom ikke kunne komme på afstand af kirkegården. Hver gang vi vendte os om, lå den stadig der lige bag os. Efter en halv times kørsel sagde Jens, at nu måtte det være godt – vi skulle jo hele vejen tilbage næste dag. Vi kørte ind til siden og steg ud. Der lå kirkegården lige så tydeligt, og forude vinkede bjergene. De sidste eftermiddagstimer blev tilbragt med at spadsere. Mon de lokkende bjerge kunne nås inden solnedgang? Vi styrede lige imod dem, men inden længe vendte de andre om. Tanken om kaktusbeklædte skråninger og publikums forventningsfulde ansigter derhjemme drev mig videre og videre, og først da solen kastede sine sidste stråler på de drillende bjerge, erkendte jeg min fejltagelse – der var meget længere derhen end jeg troede. Nu gjaldt det om at nå tilbage til bilen, inden det blev mørkt. Lyden bar helt utroligt i den klare luft. I det fjerne lød der brægen af får og klangen af kobjælder. Jeg kunne ikke se bilen, men jeg kunne høre børnenes stemmer. Det var en forunderlig oplevelse sådan at blive narret af afstandene. Mørket faldt hastigt på, og den varme dag afløstes af kold nat. Pludselig kom jeg i tanke om, at der mellem bilen og det sted, hvor jeg nu befandt mig, var et område, der var gennemskåret af dybe, stejle kløfter. Og ganske rigtigt, snart stod jeg ved den første. Den var ikke til at springe over. I panikagtig stemning valgte jeg at gå til højre. Før eller senere måtte jeg kunne kravle ned på bunden og op på den anden side. Tiden gik, og det blev mørkere og mørkere. Glad var jeg, da jeg fik øje på bilen, hvor lyset nu var blevet tændt. Et par klatreture til og jeg var i sikkerhed.

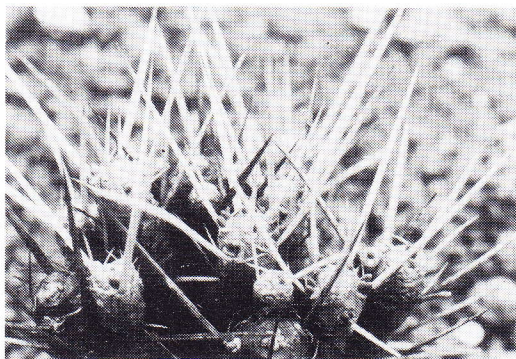
Vi forlod vores ørken længe inden det blev lyst næste morgen. Langsomt og med lygterne tændt asede bilen sig tilbage forbi de tyste grave og gennem landsbygaden, hvor ingen rørte på sig endnu. Endelig nåede vi asfalten. Det var som at træde fra en verden ind i en anden – nu gik det mod hverdagen igen.

Inge Clausen

Maihuenia

Som læserne sikkert erindrer, har jeg et par gange omtalt og beskrevet de sjældne og eftertragtede *Maihuenia* fra Andesbjergene.

I de samme artikler har jeg givet udtryk for, at der – udover de hidtil fem beskrevne arter – var mulighed for at finde yderligere ukendte *Maihuenia* arter. Mine værste anelser er nu blevet bekræftet; i snart 100 år har man overset mindst tre herlige *Maihuenia*, og det mest mærkværdige er, at en enkelt er fundet ikke langt fra samme område, som almindeligvis er kendt for den største udbredelse af *Maihuenia patagonica* og *Maihuenia valentinii*.

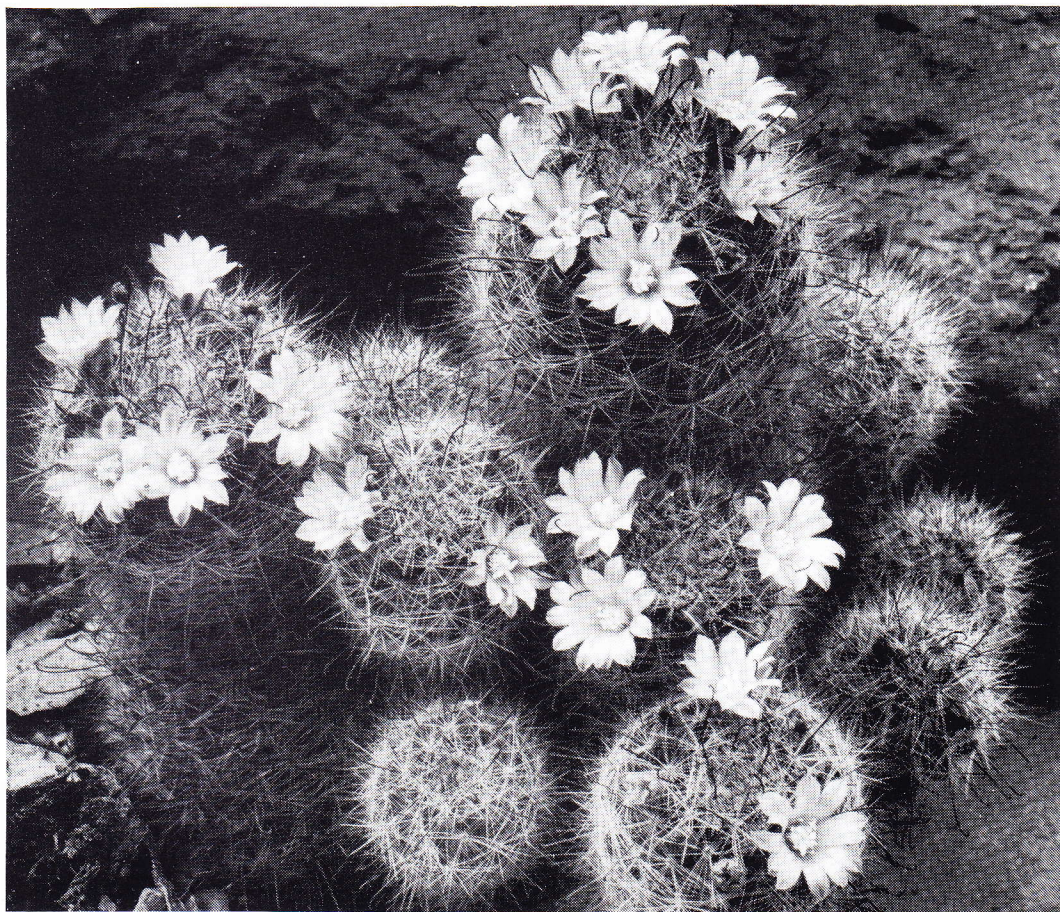

Maihuenia sp., der aldrig er beskrevet i litteraturen.

Dermed ikke være sagt, at alt nu er fundet. Det drejer sig jo immervæk om store områder, ofte ret vildsomme og ufarbare steder, og dette har foranlediget mig til atter at udsende en række breve til katolske missionsstationer og tyske emigranter i Chile og Argentina, hvori jeg opfordrer dem til at lægge deres søndagsture over Andesbjergene. For at undgå fejltagelser har jeg medsendt fotos af *Maihuenia*.

Tal ikke til mig om portoen på brevene; men blot der dukker een ny *Maihuenia* op, er det dette værd.

Georg Sydow
Hovmålvej 77
2300 København S.

Mammillaria longicoma

Tre charmerende nordamerikanere

Det er egentlig forbavsende så sjældent, der bliver skrevet noget om mammillariaer her i bladet. Bortset fra Finn Larsen, er der så ingen der interesserer sig for dem? Næppe. Forbavsende, når man tænker på, at det nok er den mest udbredte slægt hos samlere. Hvem har ikke en hel del af dem. *Mammillaria longicoma* er hverken en af de almindeligste eller en af de mest sjældne. Den fortjener dog at være i enhver samling – stor eller lille, vindueskarm eller drivhus. Det er en fordringsløs lille plante, som enhver begynder også vil

kunne få held med. Det er en i San Luis Potosi i Mexico hjemmehørende plante, som vokser i små tuer med enkelthoveder på ca. 5 cm. De enkelte hoveder er mørkegrønne, og de koniske vorter (mammiller) er næsten helt indhyllet i uldhår og hvide randtorne. Det gør den til en ret så iøjnefaldende plante, hvilket yderligere forstærkes af de krogformede 12–15 mm brune, svagt hårede midtertorne. Den er meget villigtblomstrende med nydelige hvide til cremefarvede blomster. De indtil 15 mm lange røde frugter gør, at planten i lang tid

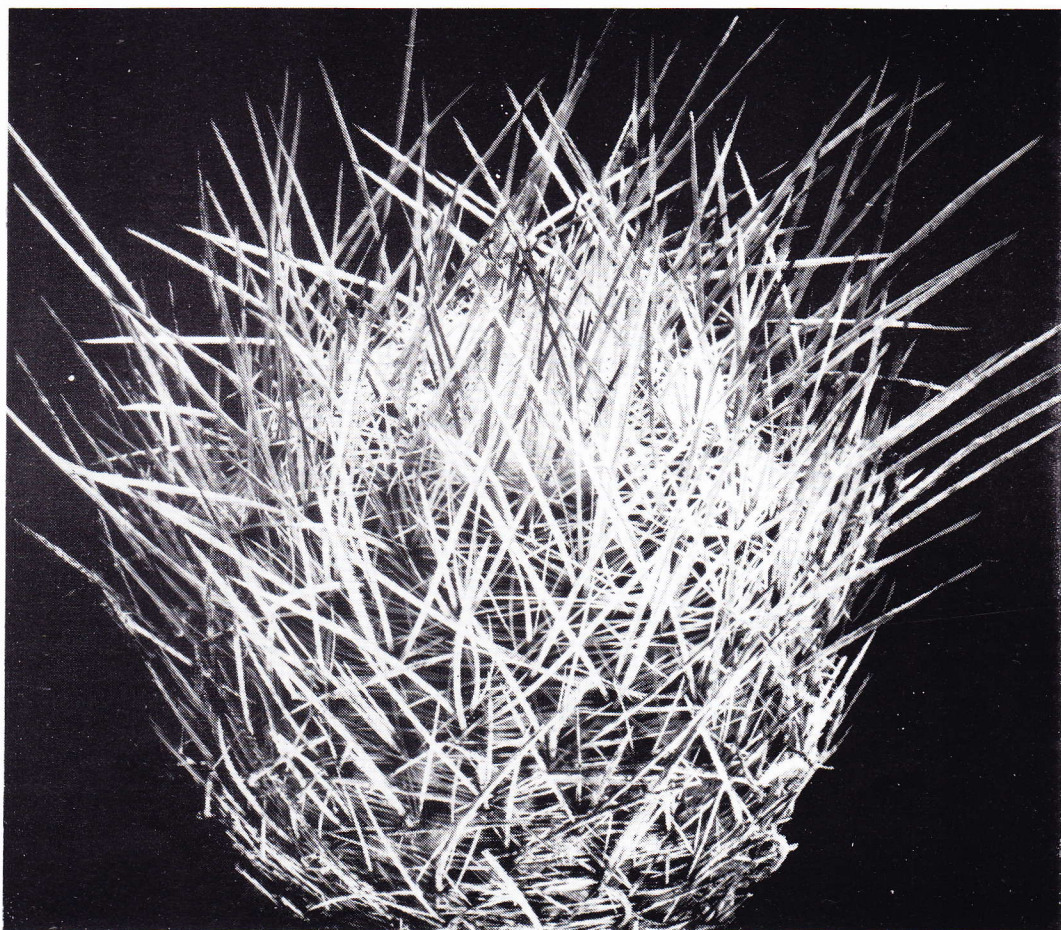

Echinocereus pentalophus

vil glæde ejeren. En normal kaktusjord, en nogenlunde kølig overvintring og en lys vokseplads om sommeren, ja, det er alt, hvad den forlanger. *M. longicoma* kan godt forveksles med *M. kunzeana*, som dog bliver noget større og er mere lysegrøn, og hvad der er nok så afgørende: den har ingen uld. Uden blomst kan *M. hirsuta* også være lidt vanskelig at skelne fra de to andre; men tvivlen om hvad der er *M. hirsuta* forsvinder, hvis blomsterne er svagt gule. Så er det *M. hirsuta*! Fælles for alle tre er, at de er nemme og kønne og samtidig gode begynderplanter.

Hvis man gerne vil have en noget større plante, så skulle man måske prøve at få fat på *Echinocereus pentalophus* (syn. *E. leptacanthus*). Den er også en udmærket begynderplante: robust, hårdfør og

villigtvoksende. De enkelte led kan blive op til 20 cm lange med en diameter på mellem 1,5 og 2,5 cm, så med tiden bliver det til en plante af anseelig størrelse. Tornene bliver både hos arten og varieteten *ehrenbergii* aldrig mere end 1 cm, så den er ret omgængelig. Som så mange andre friskgrønne echinocereer skal den dog have godt med lys og især frisk luft. Hvis den får det (anbring den eventuelt i haven eller på altanen om sommeren), så skal den nok blomstre. Fra frø skal man dog regne med at vente 4 år på de lillarøde blomster; men blomster med en sådan farve plus et næsten hvidt svælg samt en længde på op til 12 cm og en diameter på næsten 5 cm er også værd at vente på. Plantens eneste minus er, at den er temmelig modtagelig for rødt spind. Hvis den imidlertid noldes om sommeren som beskrevet, så er risikoen

Thelocactus conothelos v. argenteus

minimal. Kig også godt efter spindemider om vinteren, hvor den skal holdes koldt (helst under 10°C), men dog frostfrit. Den må ikke vandes i vinterperioden, hvis man ønsker blomster senere på året.

Thelocactus har uberettiget fået ry for at være vanskelig. *T. conothelos v. argenteus* er ikke almindelig; men det skyldes nu kun, at den ikke er særlig hurtigtvoksende på egen rod. Ej heller er den særlig villigblomstrende, såfremt den ikke får fuld sol. Som stueplante er det måske endda tvivlsomt, om den overhovedet vil blomstre. Men hvis man gerne vil have en plante med et lidt »særpræget« udseende og flotte torne, så er det måske lige planten. Tornene: randtornene er hvide – undertiden lidt mørkere – og næsten 2 cm lange;

midtortornene er af højst forskellig længde, undertiden næsten 4 cm, og er det attraktive ved planten. Hold den lidt varmere om vinteren end de to forrige, ca. 10°C, og ingen vand i perioden november – april; ja, så kunne det være, at den sagde tak for god behandling og kvitterede med en næsten 4 cm stor purpurfarvet blomst. Prøv selv.

Peter Brandt Pedersen

Fotografier: Helmut Broogh

BIBLIOTEKET

De fleste kommunebibliotekers udvalg af litteratur om kaktus og andre sukkulenter er ret begrænset. Man kan som regel kun finde 2 til 3 bøger om emnet på hylderne; og selv om det er udmærkede bøger, så vil mange gerne læse mere, når man har været igennem kommunebibliotekets bestand af bøger om sukkulenter. For medlemmer af N.K.S. er det ikke noget problem! Selskabet har gennem årene opbygget et ret omfattende bibliotek, der står åbent for alle selskabets medlemmer. Det eneste minus ved vort bibliotek er, at en låner selv må betale for at få tilsendt bøgerne, hvis han eller hun ikke er i stand til at afhente bøgerne hos bibliotekaren (og det har kun de færreste medlemmer mulighed for). Selskabets økonomi tillader ikke, at biblioteket betaler for forsendelsen ud til låneren; men låner man flere bøger på en gang, så kan man stadig få tilsendt op til 5 kg bøger for en tier (i Danmark). Det er væsentligt dyrere at sende bøger til Norge og Sverige; men bor du i Sverige eller Norge og gerne vil låne nogle bøger, så kontakt bibliotekaren – vi plejer at kunne finde frem til en overkommelig løsning. Biblioteket indeholder bøger, tidsskrifter og en lille smule videnskabelig litteratur. Da det efterhånden er et par år siden, at vi sidst har bragt en oversigt over bibliotekets indhold, så må det være på tide at bringe oversigten igen, da der er kommet en del bøger til siden den sidste oversigt:

Bøger:

BACKEBERG: Die Cactaceae, bind 2, 4, 5 og 6
 BACKEBERG: Das Kakteenlexikon (66)
 BACKEBERG: Wunderwelt Kakteen
 BREWERTON: The succulent Euphorbias
 BRINKMANN: Die Gattung Sulcorebutia
 BUXBAUM: Kakteen-Pflege – biologisch richtig
 CARLSON: The flowering cactus
 CHRISTENSEN: Væksthuset
 CRAIG: The Mammillaria handbook
 CULLMANN & BALZER: Kakteen unser Hobby
 EARLE: Cacti of the Southwest
 FRIEDRICH: Mein Kleines Kakteen-Buch
 HAAGE: Freude mit Kakteen
 HAAGE: Das praktische Kakteenbuch in Farben
 HAAGE: Samlerens store kaktusbog

HAAGE: Schöne Kakteen richtig pflegen
 HASELTON: Cactus & succulents – and how to grow them
 HIGGINS: Stachliges Hobby
 HOLM & BREDSDORFF: Blomsterbiologi
 JACOBSEN: A handbook of succulent plants, bind 1, 2 og 3
 NILAUS JENSEN: Sukkulenter
 NILAUS JENSEN: Kaktus
 KNUTH KNUTHENBORG: Den nye kaktusbog
 KRAINZ: Sukkulentenkunde, bind 1, 3, 6 og 7/8
 LAMB: The illustrated reference on Cacti & other Succulents, bind 1, 2, 3, 4 og 5
 LAMB: Kaktusbogen
 LANGE: Primitive plantenavne og deres gruppering efter motiver
 MACE: Notocactus
 MIERSWA: Kleingewächshäuser für den Garten
 NOBLE: Aloes for greenhouse and indoor cultivation
 PETERSEN: Taschenbuch für den Kakteenfreund
 RAUH: Die grossartige Welt der Sukkulenten
 RAUH: Schöne Kakteen und andere Sukkulenten
 RAUSCH: Lobivia, bind 1
 RYSY: Orchidébogen
 SANCHEZ-MEJORADA: Revision del genero Peniocereus
 SCHOSER: Pflanzenkultur mit dem Pflanzenstrahler OSRAM-L-»Fluora«
 STORMS: Growing the Mesembis
 SUBIK & KAPLICKA: Spitze Stacheln – bunte Blüten

Tidsskrifter:

KAKTUS: Samtlige udkomne numre, dog ikke 3. årgang nr. 3
 KAKTEEN UND ANDERE SUKKULENTEN: 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1975 (kun 8-12), 1976, 1977, 1978 og 1979
 CACTUS & SUCCULENT JOURNAL (U.S.): 1956, 1957, 1962, 1963, 1964, 1977, 1978
 THE NATIONAL CACTUS AND SUCCULENT JOURNAL: 1974, 1975, 1976, 1977 og 1978
 ASHINGTONIA: Bind 1, 2 og 3
 Hertil kommer spredte numre af:

THE EXOTIC COLLECTION
ORCHIDEEN (dansk)
KAKTEEN SUKKULENTEN
CACTACEAS Y SUCULENTAS MEXICANAS
KAKTUSY (tjekkisk)
ARBEITSKREISES FÜR MAMMILLARIEN-
FREUNDE
CACTUS (belgisk)
DER FRANKFURTER KAKTEEN-FREUND
STACHELPOST
INFORMATIONSBRIEF (Mammillaria)
LITERATURSCHAU KAKTEEN
SUCCULENTA (hollandsk)

Videnskabelig litteratur:

I selskabets bibliotek befinder der sig også en række videnskabelige afhandlinger. Disse afhandlinger kan kun læses med udbytte, hvis man besidder en vis biokemisk/fysiologisk viden. En speciel liste over disse afhandlinger kan fås ved henvendelse til bibliotekaren.

Udlån:

Bøger og tidsskrifter udlånes gennem selskabets bibliotekar mod betaling af forsendelsesomkostninger. Lånetid efter aftale; men hvor intet er aftalt er lånetiden 1 måned. Bibliotekar er:

Hans Grønlund
Hornemanns Vænge 27, 3. tv.
2500 Valby
Tlf. (01) 17 16 01

Nyheder:

Kassereren har i et letsindigt øjeblik bevilget biblioteket nogle penge til indkøb af bøger. For disse penge vil bibliotekaren indkøbe GORDON ROWLEY: The illustrated encyclopedia of Succulents, dels i den engelske og dels i den tyske udgave. Bøgerne er allerede bestilt, så de vil forhåbentlig være klar til udlån, når dette nummer af KAKTUS kommer ud til medlemmerne. Hvis man vil have et indtryk af, hvad det er for en bog, så kig i sidste nummer af KAKTUS (1979-3 side 59).

Men nogle af de »gamle« bøger i biblioteket er skam også værd at låne. Otto Forum Sørensen har i KAKTUS 1978-2 side 31 givet en god oversigt over den litteratur, der vil være velegnet for begyndere. Hvis man ellers vil vide lidt om de forskellige bøger og tidsskrifter, så er man altid velkommen til at ringe eller skrive til bibliotekaren.

BØGER OG TIDSSKRIFTER

De andre sukkulenter

Werner Hoffmann: Sukkulenter
Forlag: Falken-Verlag, 1978
Format: 18.5 × 21.5 cm
Indhold: 64 sider, 82 farvebilleder
Pris: 9.80 DM

Middagsblomster, levende sten, vortemælksplanter, ... undertitlen gør opmærksom på de populære navne på sukkulenterne, og forfatteren forsøger dermed at lette forståelsen af bogens egentlige titel. Han behandler mesembryanther, lithops og euphorbiaceer fra A til Z. De indledende kapitler giver en masse gode råd og vejledning i den daglige pasning af samlingen. Uanset om man har planterne i vindueskarmen, på altanen, i haven eller i væksthuset, så er der god viden at hente om sukkulenternes pleje for såvel begynderen som den erfarne samler.

Forfatteren er universitetslærer i tropiske planter, en god fotograf – og en vidtberejst mand. Hans fremstillingsmåde udvider ens horisont. Denne bog vil med sikkerhed øge antallet af planteelskere, der beskæftiger sig med de »andre« sukkulenter. Bogen er absolut anbefalingsværdig!

Helmut Broogh

(oversættelse: Hans Grønlund)

Mammillaria-venner

»Mitteilungsblatt des Arbeitskreises für Mammillarienfreunde« er navnet på et tysk tidsskrift, der udelukkende beskæftiger sig med mammillariaer. En stor del af artiklerne behandler systematiske spørgsmål, d.v.s. spørgsmål om planternes navne og udseende. Der er dog også artikler om planternes pleje og pasning (jord, lys, o.s.v.).

Tidsskriftet udkommer 6 gange om året, og prisen for et års medlemskab er 30 DM (ca. 90 Dkr.). Når man indmelder sig, skal man yderligere betale et indmeldelsesgebyr på 20 DM. Hvis du mener, at dette tidsskrift var noget for dig, så lån et eksemplar i biblioteket i N.K.S. og bedøm det selv.

Hans Grønlund

Et eksempel på genbrug

Fra min morfars familie har jeg arvet en spændende bog. Det er en såkaldt »populær etnografi«, »Naturfolkenes Liv«, af W. Dreyer, udgivet i 1898 af Det Nordiske Forlag, FREM. Heri har jeg fundet en lille detaille om kaktus, hvilken jeg iler med at bringe videre.

I den nordlige del af Mexico og på den Californiske halvø levede en stamme: Cosjmiji-indianerne, der allerede i 1898 var ved at uddø. De levede som jægere og samlere og førte en barsk nomadetilværelse. Et vigtigt næringsmiddel var frugterne af de store kaktus, og hvert år indledtes sæsonen med en fest, hvor der blev sunget, danset og røget bedøvende urter. Det lækre frugtkød var hovedretten; men også kernerne blev udnyttet, idet de mellem to sten knustes til en slags mel. Nu er det som bekendt vanskeligt at sortere frø af den kategori fra det saftige frugtkød, især når begge dele skal udnyttes; men heldigvis er det almindeligt i planteverdenen at lade frøene spredes via de dyr, der æder frugterne, og derfor passerer mange plantefrø uskadt gennem fordøjelseskanalen. Cosjmiji-indianerne åd altså frugterne – uden at tygge kernerne – og sorterede så disse fra til genbrug, når de kom ud i den anden ende. Man må vel kunne gå ud fra, at de har rensset kernerne på en eller anden måde, selv om vand er en mangelvare i området.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg ikke har været i stand til at kontrollere Dreyers oplysninger om Cosjmiji-erne. Han er ikke særlig flink til at opgive sine kilder; men hans forargelse over skikken tyder på, at han selv har troet på, at metoden blev brugt. Er der mon nogen af medlemmerne, der ved noget om emnet?

Hanna E. Hansen
Limfjordsvej 1
2720 Vanløse

Hvis man ikke har lyst til at rense sine frø efter »naturmetoden«, så giver Inge Clausen i næste spalte en anvisning på, hvorledes man også kan rense frø for det besværlige frugtkød.

Red.

Gode råd om rensning af frø

Efteråret er over os og høsten står for døren både på marker, i vindueskarme og drivhuse. Nu gælder det om at få den godt i hus. Det er morsomt at købe frø, at så, se planterne spire og vokse til, blive store og sætte frøkapsler. Men det er endnu sjovere at høste sit eget frø, så det og se sine yndlingsplanter blive mangfoldiggjort. Nu er mange frøkapsler lette at have med at gøre; de skal blot tørres, åbnes og tømmes for frø. Det er f. eks. tilfældet med notokaktus og rebutia. Andre er mere drilagtige, og her var jeg så heldig i sommer at modtage nogle særdeles nyttige vink fra en god og klog ven, jeg havde på besøg. Det var især rensning af mammillaria-frugter og mesemb. frøkapsler, vi diskuterede. Nu skal I bare høre:

Mammillaria-frugter

Man høsterne frugterne, medens de endnu er bløde. De rides let med en kniv, lægges i en skål med vand og piskes 3–4 min. ved lav hastighed – enten med hånd- eller elkraft. En kaffefilterpose anbringes i en plasticpote, og denne sættes i køkkenvasken. Efter endt piskning ser man, at frøene er gået til bunds i skålen; vand og tomme skaller hældes forsigtigt fra – man kan »skylle efter« et par gange med rent vand, hvis det skal være meget fint – og sidste hold vand med frø hældes i filtret. Efter grundig tørring er frøet klar til opbevaring. Hvis man har ladet frugterne sidde for længe på planten, så de er helt tørre og hårde, lægger man dem i blød natten over i lunkent vand, hvorefter fremgangsmåden er som før.

Mesemb. frø

Her går man helt anderledes til værks. Kapslerne høstes når de er tørre og let brækker af. Anbring dem så i en skål med vand – de svømmer fint ovenpå og vender hovederne nedad. Vent 5 min. Kig ned i skålen og konstater til din forbavelse, at frøene ligger lige så nydeligt nede på bunden. Løft for en sikkerheds skyld kapslerne en for en og se efter om de er tomme. De sidste frø kan nemt vippes ud i vandet med en kniv. Derefter hældes vand plus frø gennem en filterpose og sagen er klaret.

Jeg har efterprøvet begge metoder og rensset masser af frø de sidste par dage med stort held. Det var både sjovere og nemmere end at bage en kage! Mange af jer ved måske alt det her i forvejen, men måske er der en eller to, der kan få glæde af disse små fiduser.

Held og lykke med høsten!

Inge Clausen

KØB - SALG - BYTTE

Under denne rubrik kan medlemmerne af NKS gratis få optaget kortfattede annoncer om køb, salg eller bytte af planter og bøger samt andet med tilknytning til vor hobby.

Købes: Kataloger fra Haage & Schmidt, Erfurt, Schumann: Kakteen, Gartenschönheit 1930-40, Gartenflora, Deutsche Magazin, samt alle ældre tyske, østriske haveblade, evt. mod planter og kaktuslitteratur. G. Sydow, Hovmålvej 77, 2300 Kbh. S. Telf. 01-51 21 63.

KAKTUS

Redaktionen tager med glæde mod artikler om kaktus og andre sukkulenter til bladet. Hvis man ikke har prøvet at udforme et manuskript før; så kan man nævne nogle retningslinier, der vil lette redaktionens arbejde i nogen grad:

Når man skriver manuskriptet, skal man sørge for at holde en forholdsvis bred margen på venstre side af papiret – helst 5 til 6 cm bred. Redaktøren bruger denne margen til at skrive forskellige anvisninger til trykkeriet i. Dernæst vil det være en fordel, om man holder en god linieafstand. I et håndskrevet manuskript bør man kun skrive på hver anden linie; i et maskinskrevet manuskript bør man skrive med linieafstand 2 (hvor man almindeligvis anvender linieafstand 1½). Hvis redaktøren skal foretage rettelser eller redaktionelle tilføjelser, så er det rart at have noget plads at gøre det på.

Som illustrationer kan anvendes stregtegninger eller fotografier. Stregtegninger trækkes op med tusch, tuschpen eller kuglepen. Man kan godt lave tegningen i større format end den skal anvendes i bladet – trykkeriet kan sætte den ned til den rigtige størrelse.

Næsten alle typer af fotografisk materiale kan anvendes til reproduktion i KAKTUS, d.v.s. dias, farvenegativer, sort/hvide negativer og sort/hvide aftryk.

Hvis man har spørgsmål af teknisk art i forbindelse med udformningen af en artikel til KAKTUS; så er man altid velkommen til at kontakte redaktøren,

*Hans Grønlund
på 01-17 16 01*

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Følgende årgange af »KAKTUS« kan købes ved henvendelse til Ebbe D. Skov, Spireavænget 3, 5210 Odense NV.

Telefon (09) 94 13 43. Postgiro 1 28 35 53.

Årgang 1 (1 hæfte) 5 kr. - årgang 2 (nr. 4) 5 kr.
årgang 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og 13, 40 kr. pr.
årgang, dog kun 20 kr. for årgang 8 (2 nr.)

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?

Få et gratis prøvenr. af vort
medlemsblad »Orchideen«,
der kommer 10 gange årligt.

Kontingent kr. 125.

DANSK ORCHIDE KLUB

Solsikkevej 7,
4600 Køge.

Sukkulenter til friland

Specialkatalog over
Sempervivum, Joviborba
og nærstående slægter
– samt over Iris

Gerne postordre

MAILANDS STAUDER

Simmelbrovej 36, 7260 Sdr. Omme.

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral
skaffer pletter, gødning og andre ting, vi har
brug for i vor hobby.

Henvendelse til:

FRANS LAURSEN

Midtjyllands Landboskole
7200 Grindsted
Giro 6 60 02 63

— næste gang De kommer til

KØBENHAVN

bør De i egen interesse besøge

Thorvald Petersen's Handelsgartneri

Jagtvej 74

her finder De det største udvalg i

KAKTUS og SUKKULENTER i alle størrelser

Kaktusgødningen SUKUROL føres

KAKTUS

Stort udvalg i frøplanter og sjældne
importplanter samt mange
arter Sempervivum, Papyrus og
andre prydgæsser.

Bent Jørgensen

Vejlegårdsvej 99 – Vallsenbæk
2620 Albertslund – Tlf. (02) 64 50 95

Plantelister udsendes ikke

Allerede før De når Hamborg, kan De finde
vort kaktusgartneri »Klein Mexiko«. Vor
LILLE virksomhed har altid et STORT sorti-
ment af interessante planter til Dem!

De er velkommen til et besøg til enhver tid,
undtagen mandag. Grupper helst forud-
anmeldelse. – Ingen forsendelser.

OTTO POUL HELLWAG

KAKTUS GARTNERI

D. 2067 Reinfeld/Holsten

Steinfelder Heckkatzen

(vejen Reinfeld-Bad Segeberg)

KAKTUS - SUKKULENTER TILLANDSIA - BURSERA

og mange andre planter

Åbent torsdag og fredag 10–17 - lørdag 9–12
April planteliste kan rekvireres mod forud-
betaling af kr. 2,00 til porto.

INGE CLAUSEN

gartneriet Månedalen
Månedalen 2 – 2970 Hørsholm
Tlf. (02) 89 28 93 kl. 8–9 og 17–18

KARLHEINZ UHLIG

Frø - Kulturplanter - Import - Eksport

Lilienstr. 5 - Postbox 1107

D-7053 KERNEN i. R.

Austrocephalocereus	
dolichospermaticus	DM 110
Discocactus nigrisaetosus	35 - 40
Discocactus sp. n. W 27	25 - 35
Melocactus azureus	18 - 80
Micranthocereus densiflorus,	
flaviflorus, polyanthus	15 - 35
Neolloydia grandiflora	7 - 12
Notocactus caespitosus	4 - 7

WHITESTONE GARDENS LTD.

**Sutton-under Whitestonecliffe,
Thirsk, N. Yorks. YO7 2PZ, England**

Specialist i postordrer af kaktus og andre
sukkulenter, bøger, frø m.m. Send tre inter-
nationale svarkuponer (post) for vor fuldt
illustrerede 36 siders prisliste, som inde-
holder verdens mest omfattende bogliste.

Ing H. van Donkelaar

Werkendam/Holland

Betydeligt udvidet sortiment i
sukkulenter, kaktus samt andre sjældne
planter.

Min nye plante- og frøliste sendes
mod forudbetaling af 2.50 h fl
og tillægget 1979 koster + 1 h fl
(internat. postanvisning)

– Alle henvendelser kan ske på dansk –